

MUZEUL "VIORICA AGARICI"
DREPTI ÎNTRE POPOARE

FRAGMENTE

„Elogii pentru o nobilă Doamnă”. A. Munte „Curierul Israelit” - 1944

Viorica Agarici în presa scrisă - Marius Mircu (Israel Marcus) „Revista Cultului Mozaic”, nr. 432, din 15 martie 1979

<https://frgheorghe.wordpress.com/viorica-agarici-1886-1979-fapta-si-rasplata/viorica-agarici-in-presa-scrisa/>

„Această femeie, la fel ca alți români salvatori, reprezintă sufletul românesc în acele vremuri de suferință a evreilor”.
(Rabin Dr. Alexandru Safran)

Doamna Viorica Agarici, numită la naștere Viorica Maria Ecaterina Ana Văsescu (n. 24 februarie 1886, București - d. 18 februarie 1979, București), va rămâne în conștiința umanității prin atitudinea ei în calitate de șef al Filialei orașului Roman a Societății Naționale de Cruce Roșie, când, în ziua de 3 iulie 1941, trecând peste teamă, prejudecăți și reținerea celor care o înconjurau, a dat dovadă de curaj și înalt umanism, oferind ajutorul organizației căreia îi era devotată și în ale cărei principii credea.

În zilele în care teroarea hitleristă era îndreptată cu mai multă furie asupra evreilor, d-na Agarici a avut curajul să înfrunte toate ostilitățile și să vină în ajutorul celor năpăstuiți. Vă amintiți de vara anului 1941, când imediat după începerea

MUZEUL "VIORICA AGARICI" /
STRADA ȘTEFAN CEL MARE 271 /
ROMAN / NEAMȚ 0611011 / ROMÂNIA

WWW.VIORICAAGARICI.COM

MUZEUL "VIORICA AGARICI"

DREPTI ÎNTRE POPOARE

războiului cu Rusia, nemții au făcut măcel la Iași, masacrând multe mii de evrei din capitala Moldovei. A urmat apoi deportarea evreilor rămași în viață spre lagărele organizate în județul Ialomița. Evreii ieșeni, ridicați la întâmplare – tineri, bătrâni, femei, copii, bolnavi și sănătoși, fără alegere –, au fost imbarcați în vagoanele de marfă închise, în care fuseseră mai înainte transportate însemnate cantități de carbid.

Când convoiul a ajuns la Roman, d-na Agarici se afla pe peron, ca să întâmpine cu ceai, prăjituri, țigări, spirt, dulceață, pe răniții de pe front, în trecere spre spitale.

Vagoanele cu evrei nici nu au fost descuiate Ea a putut să vadă, prin ferestrele zăbrele ale vagoanelor de marfă cu ușile ferecate, că trenul era plin de muribunzi, care, când au zărit-o și i-au văzut însemnele, au izbucnit plini de speranță:

-Apă! Crucea Roșie!

Dar sentinela era tot mai amenințătoare, punându-i baioneta la câțiva centimetri de bărbie. Doamna Agarici s-a dus la șeful gării:

-Ce mai așteptați? De ce nu deschideți vagoanele? Ați văzut ce e acolo?

-Sunt evrei din Iași!

-Adică nu sunt oameni?

-N-avem voie să ne apropiem!

-Cum n-aveți voie?! Aveți datoria! Sunt oameni care suferă! Nu putem sta nepăsători!

-Poate n-ați înțeles bine: sunt jidani! A intervenit un polițist.

-Nu mă interesează neamul sau religia lor! Eu sunt președinta Crucii Roșii și mă aflu ca să ajut pe oricine are nevoie!

-Nu e voie! a spus șeful gării. Am ordine severe!

-Nu pot exista asemenea ordine! Poate pentru voi, pentru mine nu! Dacă nu deschideți, sparg eu ușile!

Și a mers în mare grabă la un vagon. Sentinela germană a îndreptat arma spre ea, gata s-o străpungă. Doamna Agarici, străfulgerându-l cu privirea, tot înainta. Intimidată, sentinela se tot da înapoi.

MUZEUL "VIORICA AGARICI" /
STRADA ȘTEFAN CEL MARE 271 /
ROMAN / NEAMȚ 0611011 / ROMÂNIA

WWW.VIORICAAGARICI.COM

MUZEUL "VIORICA AGARICI"

DREPTI ÎNTRE POPOARE

-Împuşcă-mă! De ce nu mă împuşti? O viaţă are omul! i-a strigat ea, în limba germană. Şi a adăugat:

-Iar dacă nu, dă-te la o parte!

Sentinela s-a dat de-o parte (ca toţi cei deopotrivă, era insensibil la rugăminţi, asculta numai când i se poruncea).

Atunci au îndrăznit şi oamenii gării să se apropie şi au deschis câteva vagoane. Priveliştea ce li s-a înfăţişat a fost halucinantă. În tot acest timp, d-na Agarici a dus o adevărată „bătălie” cu soldaţii germani care păzeau şi ei trenul. Ea a păşit hotărâtă înainte, făcând semn să o urmeze. Trebuiau să străbată distanţa până la linia a 4-a, unde fusese tras trenul cu deportaţi, semn că nu va avea cale liberă. Prioritate aveau atunci trenurile militare germane şi româneşti, care goneau spre front. Aşa încât avea de staţionat un timp, exact cât era nevoie pentru a intra cu ajutoarele cerute. Soldaţii germani, când au văzut că grupul de persoane în alb se apropie hotărât de trenul lor, le-au ieşit înainte, cu pistoalele mitralieră întinse şi strigând: „Zurück! Verboten!” (Înapoi! Este interzis!). Era o primă somaţie. D-na Agarici, fără teamă, li s-a adresat pe acelaşi ton: „Verfluchtes Gesindel, auf die Seite!” (Gloată blestemată, la o parte!). Cpt. Cocăneanu, ştiind de ce sunt în stare aceşti ostaşi fanatici, din trupele SS, a venit în grabă, rugând echipa să se întoarcă pe peron, căci la o a doua somaţie, aceştia vor trage în plin. A fost un moment de panică. Fetele şi soldaţii cu căldări [cu apă] au făcut cale întoarsă. Numai duduia Viorica Agarici s-a repezit ca un glonte în faţa locomotivei, prinzându-se cu mâinile de ea, şi a început a striga cât o ţinea gura că dacă nu se deschid portierele vagoanelor, pentru a se acorda ajutor deţinuţilor, ea rămâne acolo până ce va trece trenul peste dânsa.

În timpul acesta, nemţii îşi vedeau liniştiţi de treabă, aşteptând momentul când vor putea ordona pornirea trenului, cu riscul, de a strivi românca aceea furioasă... La ameninţarea cu pistolul în piept a unui ofiţer SS, Viorica Agarici a răspuns: „Wenn Du mich schiesst, schiesst Du deine Mutter” (Dacă mă împuşti pe mine, o împuşti pe maică-ta!).

În urmă demersurilor curajoase ale Vioricăi Agarici, intermediare şi de Regina mamă Elena, care se afla în acel moment în vizită la spitalele militare din garnizoană Roman, s-a ordonat asistarea deportaţilor evrei.

MUZEUL "VIORICA AGARICI" /
STRADA ŞTEFAN CEL MARE 271 /
ROMAN / NEAMŢ 0611011 / ROMÂNIA

WWW.VIORICAAGARICI.COM

MUZEUL "VIORICA AGARICI"

DREPTI ÎNTRE POPOARE

Și doamna Agarici se îndreaptă cu pas hotărât spre linia unde se găseau vagoanele cu evrei. Gestul ei dârz a impresionat autoritățile, care au descuiat ușile vagoanelor. Un miros otrăvit, un tablou deprimant, au năvălit dinăuntru. Oameni cu priviri de nebuni se desprindeau dintre cadavre și mormane de murdărie. Chiar și inimile bestiilor prezente s-au înmuiat. După ce și-au făcut necesitățile și s-au spălat, evreii au fost ospătați și li s-a dat băutură. Cadavrele au fost ridicate din vagoane și predate comunității evreilor din Roman, ca să le înmormânteze.

Între timp, dr. Ștefan Pașov, medicul orașului, colaborând cu Președintele Comunității evreiești, dr. med. Reznicev, au organizat transportarea, cu rândul, a tuturor deportaților valizi, la baia Companiei a IV-a Sanitară de lângă gară, unde au fost curățiți, reechipați cu haine noi, hidratați și alimentați, cu ajutorul și pe contul

C o m u n i tăț i i . Bineînțeles, sub pază severă, pentru a se evita dezertările. La rândul lor, prin grija Companiei a IV-a sanitare, toate vagoanele au fost spălate, dezinfectate și capitonate pe jos cu paie proaspete, peste care s-au întins cearceafuri“.

MUZEUL "VIORICA AGARICI" /
STRADA ȘTEFAN CEL MARE 271 /
ROMAN / NEAMȚ 0611011 / ROMÂNIA

WWW.VIORICAAGARICI.COM

MUZEUL "VIORICA AGARICI"

DREPTI ÎNTRE POPOARE

Citind cele de mai sus, nu poți decât să rămâi deadreptul trăsniț de emoție și năucit de curajul acestei Doamne. De unde a avut atâta forță să-și învingă instinctul de conservare, să treacă peste ordinea și ordinele impuse de război, când totul se supunea dictonului „à la guerre, comme à la guerre“?

A fost credința ei în principiile Crucii Roșii pe care o sluzea sau a fost un lucru suprafiresc care i s-a întâmplat atunci, ei, omul providențial ales de Dumnezeu?

MUZEUL "VIORICA AGARICI" /
STRADA ȘTEFAN CEL MARE 271 /
ROMAN / NEAMȚ 0611011 / ROMÂNIA

WWW.VIORICAAGARICI.COM

MUZEUL "VIORICA AGARICI"

DREPTI ÎNTRE POPOARE

Gestul Vioricăi Agarici nu a fost în zadar, ba mai mult, după igienizarea corespunzătoare a vagoanelor și acordarea primului ajutor, alte filiale de Cruce Roșie de pe traseul spre Călărași i-au luat exemplul, prinzând curaj să ofere tot sprijinul sărmanilor călători.

Viorica Agarici s-a stins din viață la 18 februarie 1979, la vârsta de 93 de ani. A fost înmormântată, două zile mai târziu, la Cimitirul Bellu, în cavoul unor rude îndepărtate, cavoul familiei Pillidi. La ceremonia înhumării a fost prezentă și o delegație a Federației Comunităților Evreiești condusă de ing. Theodor Blumenfeld, președintele Comunității evreilor din București, care, „în numele Eminenței Sale d. Șef rabin dr. Moses Rosen, a depus o coroană, ca omagiu celei care în plină beznă a urii hitleriste a știut să păstreze și să afirme în mod demn dragostea de om”. Numărul din 1 martie 1979 al Revistei Cultului Mozaic anunța moartea Doamnei Agarici, într-un scurt necrolog însoțit de portretul acesteia.

La 8 iunie 1983, Statul Israel și Institutul „Yad Vashem” din Ierusalim i-au acordat, post mortem, Doamnei Viorica Agarici diploma și titlul de „Drept între popoare”, un arbore fiind plantat în memoria ei pe „Aleea Celor Drepti”.

Această apreciere este dată acelor neevrei care au salvat evrei din Holocaustul fascist. Cu această ocazie, Șef Rabin dr. Moses Rosen transmitea un mesaj la Ierusalim, Cercului originarilor din România, în care spunea: „Viorica Agarici a reabilitat specia umană, demonstrând că, dacă există pe lume fiare cu chip de om, apoi se află și exemplare nobile, care merită denumirea biblică de «ființe create după chipul și asemănarea lui Dumnezeu». Pomul pe care fiul ei îl sădește astăzi în pământul sfânt al Israelului, întru amintirea ei, va întruchipa o distinsă și aleasă fică a poporului român, care a binemeritat [cinstirea] nu numai din partea poporului evreu, ci și dintr-aceea a întregii umanități. Fie-i memoria în veci binecuvântată!”

În Revista Cultului Mozaic, era publicată, cu această ocazie, sub semnătura aceluiași Marius Mircu, evocarea: „Poporul evreu nu uită pe binefăcătorii săi. Viorica Agarici a smuls din ghearele morții peste o mie de evrei”.

MUZEUL "VIORICA AGARICI" /
STRADA ȘTEFAN CEL MARE 271 /
ROMAN / NEAMŢ 0611011 / ROMÂNIA

WWW.VIORICAAGARICI.COM

MUZEUL "VIORICA AGARICI"

DREPTI ÎNTRE POPOARE

Sculptorul nemțean Florin-Mircea Zaharescu a realizat bustul acesteia, amplasat în Gara Roman (2005), iar în 2011, Primăria Municipiului Roman i-a atribuit titlul de „Cetățean de onoare”.

MUZEUL "VIORICA AGARICI" /
STRADA ȘTEFAN CEL MARE 271 /
ROMAN / NEAMȚ 0611011 / ROMÂNIA

WWW.VIORICAAGARICI.COM